

Исраилова Гулмира Туткучовнанын ««Математиканы окутуунун методикасы» курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруунун дидактикалык негиздери» деген темадагы, 13.00.02 – окутуу жана тарбиялоонун теориясы менен (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына расмий оппоненти, педагогика илимдеринин доктору, профессор А. А. Акматкуловдун

ПИКИРИ

Эки баскычтуу билим берүү системасына өтүү болочок математика мугалимдерин даярдоо боюнча бир топ маселелерди жаратты. Математика багыты боюнча бакалавриат жалпы фундаменталдык базалык математикалык билим берүү максатын көздөйт. Ал эми адистиктин дисциплиналарынын жана курстарынын үлүшү абдан аз. Ошону менен бирге эле республиканын мектептеринде математика мугалимдеринин жетишсиздиги, алардын кесиптик даярдыгынын төмөндөп кетиши бакалавриатта жалпы математикалык даярдыкты камсыз кылуу менен бирге мугалимдик кесипке даярдоо маселесине да көңүл буруунун зарылдыгын тастыктайт. Ошондуктан бул изилдөөдө бүгүнкү күндүн көйгөйлүү маселеси каралган.

Диссертант коюлган проблеманы чечүү эки баскычтуу билим берүү системасынын шартында жаңы педагогикалык тенденцияларды, факторлорду эске алуу менен жүргүзүлгөн изилдөөлөр зарыл деп эсептейт.

Ошол себептүү бакалавр-математиктердин методикалык багыттагы окуу-изилдөө иштерин уюштурууда:

- бакалаврлардын изилдөөчүүлүк компетенцияларынын калыптанышына коюлган талаптардын өсүшү менен, окуу-изилдөө иштерин уюштурууга салттуу мамиленин жасалышы;

- бакалаврлардын изилдөөчүүлүк ишмердүүлүккө кызыгуусу менен тиешелүү компетенцияларынын калыптанбагандыгы;

- MOM курсу боюнча окуу-изилдөө иштерин уюштурууга системалык мамиленин түзүлбөгөндүгү диссертациялык иштин темасынын актуалдуулугун көрсөтөт.

Изилдөөнүн максаты «Математиканы окутуунун методикасы» курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруу процессин моделдештирүү жана аны ишке ашыруунун дидактикалык негиздерин аныктоо болгондуктан, ал максатка жетүү төмөнкү милдеттерди чечүү аркылуу ишке ашырылган:

- илимий-методикалык адабияттардагы проблеманын изилденишинин азыркы теориялык абалына, учурда республиканын жогорку окуу жайларынын практикасында студенттердин окуу-изилдөө иштерин уюштуруу маселесинин чечилишине анализ жүргүзүлгөн;

- бакалаврлардын методикалык багыттагы окуу-изилдөө иштеринин өзгөчөлүктөрүн жана алардын кесиптик даярдыгын, чыгармачылык активдүүлүгүн калыптандыруудагы ролу ачып көрсөтүлгөн;

- бакалаврлардын «Математиканы окутуунун методикасы» курсу боюнча окуу-изилдөө иштерин уюштуруу процессинин модели түзүлгөн;

- «Математиканы окутуунун методикасы» курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруу процессинин моделин ишке ашыруунун эффективдүү дидактикалык шарттары аныкталган;

- иштелип чыккан дидактикалык моделдин эффективдүүлүгү педагогикалык эксперимент жүргүзүү аркылуу текшерилген.

Изилдөөнүн объектиси жогорку окуу жайларында “MOM” курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруу менен алардын изилдөөчүүлүк компетенцияларын калыптандыруу экендиги байкалат. Ал аракеттер изилдөө объектисинин өзөктүк маңызын

чагылдырган закондорго, принциптерге таянган. Изилдөөнүн объектиси менен изилдөөнүн максаты бири-бири менен байланышта каралган.

Изилдөөчүнүн диссертацияда аныктаган илимий жыйынтыктарынын, тыянактарынын жана бүтүмдөрүнүн жаңылык деңгээли боюнча төмөндөгүлөрдү белгилөөгө болот:

- проблеманын изилденишинин азыркы теориялык жана практикалык абалына анализ жүргүзүлүп, ар түрдүү көз караштарды талдоого таянып бакалаврлардын методикалык багыттагы окуу-изилдөө ишине аныктама берилген жана анын өзгөчөлүктөрү, структурасы ачып көрсөтүлгөн.

- бакалаврлардын методикалык багыттагы окуу-изилдөө иштерин уюштуруунун алардын изилдөөчүлүк компетенцияларынын калыптанышына тийгизген таасири иликтенип, «бакалаврлардын изилдөөчүлүк компетенциялары» түшүнүгү чечмеленип, алардын тизмеги аныкталган.

- бакалаврлардын методикалык багыттагы окуу-изилдөө иштерин уюштуруунун алардын чыгармачылык активдүүлүгүн калыптандыруудагы ролу, педагогикалык ишмердүүлүктүн чыгармачылык мүнөзү ачып көрсөтүлгөн. Азыркы педагогикалык-психологиялык адабияттарда «педагогикалык чыгармачылык», «чыгармачылык активдүүлүк» түшүнүктөрүнө берилген аныктамаларга талдоо жүргүзүлүп, анын деңгээлдери, этаптары такталган.

- методикалык багыттагы окуу-изилдөө иштеринин түрлөрүнүн арбындыгына карабастан алар типтештирилген. Ошондуктан диссертациядагы мындай жоболор жана окутуу практикасында кенен орун алып пайдаланылышы жаңычыл деп кароого татыктуу.

- «МОН» курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруу процессин моделдештирүү, б.а. дидактикалык моделин түзүү ишке ашырылган.

- «МОН» курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруунун эффективдүүлүгүн жогорулатуучу дидактикалык шарттардын комплекси иштелип чыккан.

- «МОН» курсу боюнча бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруунун негизги каражаттары аныкталып, текшерүү иштердин тапшырмалары, атайын семинардын планы жана методикалык колдонмо иштелип чыгып, окуу-изилдөө ишин уюштурууда ар биринин мааниси ачып көрсөтүлгөн. Бул каражаттардын сапаттык жана мазмундук тутумдары жаңыча мүнөзгө ээ.

- түзүлгөн дидактикалык моделдин эффективдүүлүгүн текшерүү максатында педагогикалык эксперимент жүргүзүлгөн. Эксперименттин жыйынтыгы, болочок математика мугалимдеринин методикалык даярдыгын жакшыртууга оптималдуу шарт түзө турганы тастыктаган.

Изилдөөнүн жыйынтыктары өз ара тыгыз байланышта, практикалык сунуштар башта сыналган теориялык жоболордун негизинде түзүлгөн.

Сунушталган илимий жумуш жогорку окуу жайларында эки баскычтуу билим берүү системасында, бакалаврлардын окуу-изилдөө иштерин уюштуруу менен болочок мугалимдердин изилдөөчүүлүк компетенцияларын калыптандыруу маселелерине арналган жана мамлекеттик тилде жазылган алгачкы жумуштардан болуп саналат.

Аталган тема боюнча проблеманы чечүүдөгү жаңы ыкмалар жетиштүү аргументтерге таянган жана мурдагы белгилүү диссертациялык тыянактарга салыштырылып сын көз караш менен бааланган.

Диссертациянын негизги жоболору, жыйынтыктары жана тыянактары 17 илимий макала жана 2 методикалык колдонмо аркылуу жарык көргөн.

Автореферат диссертациянын мазмунуна, ошондой эле андагы коюлган максатка жана милдеттерге толугу менен туура келет.

Мындай ийгиликтер менен бирге жумушта айрым сын-пикирлерди, сунуштарды айтууга болот:

1.Ишмердүүлүктүн натыйжалары бир эле программа боюнча өздөштүрүлгөн математикалык билимдерби же башка сапаттарга да ээ болушабы, эгерде ээ болушса аларды кантип ченеп алышат(бул аспектиги натыйжага кошуу керек болучу.

2.Мисалы 117 бетте (экинчи сап) “бакалаврлардын окуу-изилдөө иштери” деп жазылган. Алар али “бакалавр” илимий даражасын ала элек го. азырынча алар бакалавриаттын студенттери эмеспи, эмне үчүн?

3. Диссертацияда, мисалы темалардын аталышында саптык аралыктар, 1дик өлчөмдөрүндө жазылса жакшы болмок, жана да анча мынча техникалык мүчүлүштүктөр аз санда кездешет.

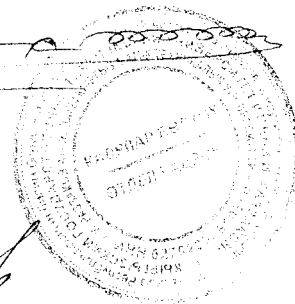
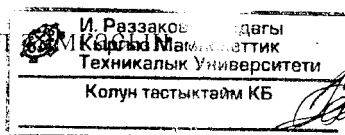
Жогорудагы сын-пикирлер диссертациялык иштин жалпы оң жактарына олуттуу таасирин тийгизе албайт.

Диссертацияда берилген проблеманы чечүүдөн келип чыккан бир катар жаңы илимий натыйжалар камтылган, бул өз ара биримдиктеги натыйжалар автордун педагогика илимине кошкон жекече салымы экендигин тастыктайт.

Жалпысынан, изилдөө абдан тыкан аткарылган, практикалык мааниси жогору, Кыргыз республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясы тарабынан кандидаттык диссертацияларга койгон талаптарга жооп берет, ал эми анын автору Исраилова Гулмира Туткучовна 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Педагогика илимдеринин
доктору, профессор Акматкулов А.А.

А.А.Акматкуловдун кол
тастыктайм

9.12.16

